

A szépség szíve

ÖTEZER ÉV KÍNAI REMEKMŰVEI

Családi füzet



HFMK
20230



HOPP FERENC
KELET-ÁZSIAI MŰVÉSZETI
MÚZEUM



Kedves Látogatónk!

Szeretettel köszöntünk *A szépség szíve. Ötezer év kínai remekművei* című kiállításon, mely a kínai művészet régmúlt századaiba nyújt bepillantást öt különleges anyag – jáde, porcelán, lakk, papír, selyem – segítségével.

A kiállításhoz kapcsolódó füzet – a kiállítás bejárása során megszerezhető információkat kultúrtörténeti adalékokkal kiegészítve – játékos, elgondolkodtató, kreatív formában szólaltat meg egy-egy műtárgyat.

A füzet használatához és a kiállítás megtekintéséhez kellemes időtöltést kívánunk!

HFMMK
20230713

1. TEREM | JÁDE



A kiállított tárgyak között érdekes jádekőbe faragott állatfigurára bukkanhatsz. Ez a cikáda, mely a halhatatlanság kabócájaként is ismert. Általában összezárt szárnyal ábrázolják, a hagyomány szerint csupán harmattal táplálkozik, ezért a tisztaság és mértékletesség jelképének tartják. Mivel különösen hosszú időt tölt el bábállapotban, ezért a hosszú élet szimbóluma is. Ezzel a gondolkörrel felruházva a jádecikádákat gyakran az elhunyt szájában helyezték el.

Cikáda

Olivazöld jáde fehér és barna foltokkal
Han-kor, Kr. e. 2-1. század

Jáde: gyémántkeménységű kő, mely évezredek óta ismert Kínában. Maga a jáde elnevezés a 16. század óta közismert. Az a féldrágakő, amit az 1800-as évekig egységesen jádénak gondoltak, valójában két különböző kőfajtát jelöl: ez a két ásvány a nefrit és a jadeit.

Kínában úgy tekintették, hogy a jáde maga a menny, a szivárványból kiszakított darab, melyet az Ég Fiának, a mindenkori császárnak kincsként kell őriznie.

Kínában nefritet bányásztak, míg a jáde importként érkezett. A jádekövek között a legmagasabb minőséget a fei cuinak (ejtsd: fej cuj) nevezett jadeit képviseli, amelynek színét – áttetszősége miatt – a jégmadár nyakán lévő színjátzó zöld tollhoz hasonlították.

Porrá őrölve és italba keverve életelixírként is alkalmazták a jádét, melyet az örök élet kulcsának is neveztek. A kínai hagyomány szerint, ha egy halott testnyílásaiba jádét helyeznek, a test nem indul romlásnak. A kiállításban látható orrdugó, szemtakaró lemez és a halott védelmezésére szolgáló állatalakos faragványok is ehhez a gondolkörhöz kapcsolódnak.



Fekvőnyúl-függő

Szürkészöld jáde, fehér foltokkal, vésett
Nyugati Han-kor, Kr. e. 3-1. század

Tudod-e?

Kínában az énekes kabócákon kívül különösen nagy becsben tartották a ciripelő tücsöket, muzsikáló és szerencsehozó tulajdonságuk miatt. A háziállatként is tartott élőlény számára tücsökretcet készítettek, mely illő lakhelyet biztosított kis lakójának, amelyet az áttört falú kalitka nyílásain keresztül etettek.

A Hopp Ferenc Múzeum gyűjteményében több díszesen faragott, áttört, hengeres tücsökretcet is található. A tücsökretcet ruhába tűzve viselték, így tulajdonosa állandóan magánál hordhatta házi kedvencét. A jó szerencse biztosított volt és a ciripelő tücsök zenéjében is lehetett gyönyörködni.

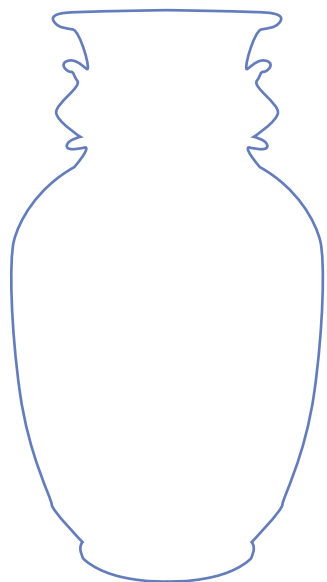


2. TEREM | PORCELÁN



Az alábbiakban három, jellegzetes máztechnikával díszített porcelán körvonalát látod. A hozzájuk tartozó információk alapján keresd meg ezeket a kiállításban és rajzold meg díszítésüket.

Kínai porcelán: magas hőfokon kiégetett, Kínában készített fehér kerámiafajták neve, melyek teste fényáteresztő, ütésre csengő hangot ad. Európa a 16. században fedezte fel a kínai porcelánt, melyet drágasága, különlegessége miatt fehér aranynek neveztek el. A porcelánnak azonban csak az alapszíne fehér, a mázak alatt vagy fölött alkalmazott színes festéssel különböző színek, árnyalatok érhetők el, melyek között akadnak igen különleges elnevezésűek is.

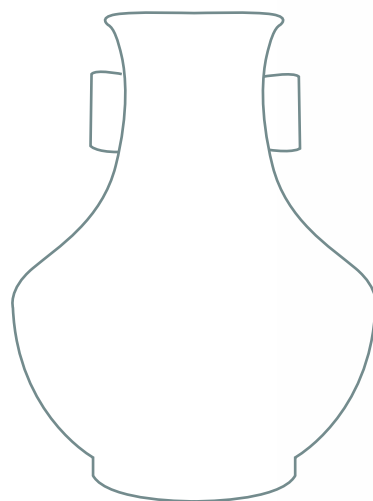


Kék-fehér porcelán: a máz alatti kék festéssel díszített, dél-kínai porcelánok európai elnevezése. A kék festékekhez használt kobaltot az egyszer már kiégetett porcelántestre ecsettel viszik fel, majd szintelen mázat kap a tárgy és alacsonyabb hőfokon ismét kiégetik.

Váza sárkánydíszítéssel

Porcelán, máz alatti kék festéssel
1662–1722

Szeladonmáz: a tompa kékeszöld, zöld, szürkébe hajló mázszerű kerámiák összefoglaló európai elnevezése. Kínában a 10. század óta készítik. Az európai elnevezés eredete egy 17. századi pásztorregényből származik. A mű hősét Céladonnak hívták, akinek neve köznév lett: köpenyének halványzöld színe alapján nevezték el az akkor Franciaországban megjelenő kínai zöldes mázú kerámiákat.



Szertartási edény formájú váza

Porcelán, szeladonmázzal,
benyomott díszítéssel
1736–1795



Fűzfalevél váza

Porcelán,
hamvasőszibarack-mázzal,
1662–1722



Hamvasőszibarack-máz: az őszibarack héjának színeit idéző halványvörös kínai mázfajtát a 18. században fejlesztették ki Kínában, a kerámia-készítés fővárosában, Jingdezhenben (ejtsd: Csingtöcsen). A kívánt színhatást az áttetsző porcelánmáz rétegei közé befújt réztartalmú mészfestékekkel érték el. A legfinomabb mívű kerámiafajta az írástudó asztalának kincsei közé tartozik.

3. TEREM | LAKK

Lakk: különleges távol-keleti anyag, melyet a lakkfa megcsapolásával nyernek, színezőanyagok segítségével pedig különféle színűre festenek. Vízzeljárólása révén edényeket, koporsókat, kisebb bútorokat vontak be vele, és egyéb tárgyak díszítésére is használták. A lakktárgyak értéke különösen magas volt, elérhette egy bronztárgy értékének tízszeresét is.

A Hopp Ferenc Múzeum lakktárgyai közül kiemelkedő alkotás a Holdat néző Guanyin (ejtsd: Kuan-jin) szobra. Az alak csendes szemlélődése minket, nézőket is megállásra készíttet.

Hiszen hol a Hold? A lefelé tekintő Guanyin hogyan figyelheti? Letekint rá valahonnan fentről, de akkor hol van a fent? Esetleg a Hold tükörképét nézi? De akkor hol tükröződik a Hold?

Gondolkodj el egy kicsit, és ha rajzban is van kedved kifejezni az ötleteidet, akkor a füzet végén található képek segítségével több lehetőséget is felvázolhatsz.

Holdat néző Guanyin
Fa- és textílalapra felvitt lakk
14. század



Az európai utazók által tévesen Buddha-kutyának nevezett, valójában oroszlánokat ábrázoló figurákat fo-orszlánoknak nevezzük. Kínában nem őshonos állat az oroszlán, diplomáciai ajándékként ismerték meg a kínaiak az 1. században. Ábrázolásuk sokszor inkább a palotakutyákéra emlékeztet, főleg, ami a nagy, lobogó füleket, lapos orrot, kerek szemeket, rövid lábakat illeti.

A hagyományosan kínai szentélyek és paloták bejáratait őrző oroszlánok közül a hím egyik lábát varázsgömbön nyugtatja, míg a nőstényre kicsinye kapaszkodik fel.

Ha nyitott szemmel jársz a városban, látni fogod, hogy a kínai üzletek, éttermek bejárata előtt is gyakran üldögél ilyen állatpár. Most már tudni fogod, milyen élőlényeket ábrázolnak valójában!

Fo-orszlánok
Fa, faragott
1600 körül



4. TEREM | PAPÍR

Papír: kínai találmány, a hagyomány a 100 körül élt Cai Lun [ejtsd: Caj Lun] nevéhez köti feltalálását, de régészeti leletként már a Kr. e. 2. századból ismeretes. Az eperfa kérgének apróra tört és vízbe áztatott rostjaiból, a péphez adagolt kenderrongyból és régi halászhálóból készült massa kiszáritásából készült lapokat kezdetben hivatalos okmányok, vallásos szövegek lejegyzésére használták. A kínai festészetben a 13. századtól vált általánossá használata.

A papír mint anyag a feltalálása óta eltelt évezredekben rengeteget változott. Az alapvetően természetes anyagú, növényi rostokból készülő papírok mellett léteznek mesterséges fajták is, a természetes papíroktól eltérő tulajdonságokkal. A felhasználás célja is igen sokrétű, hiszen a papír lehet az írás hordozója, lehet rá rajzolni, festeni, nyomtatni, van, hogy művészi célokra használják vagy az ipar hasznosítja (például csomagolások).

Gondold végig, hogy a mindennapokban általad használt anyagok közül mi minden készül papírból.

El tudod képzelni, hogy egy adott felületen (papíron), festékkel, ecset nélkül csak a kezeddal és az ujjaiddal dolgozz?

A kínai mesterek állítólag már a 7. században alkalmazták az ujjfestésnek nevezett technikát, mely a kezet, az ujjakat és a körmöket használja festőeszközként, elvetve az ecset használatát.

A technika egyik legnagyobb mesterének Gao Qipei-t tartják [ejtsd: Kao Csipej]. A követőjének tulajdonított kép egy bozontos remetét ábrázol, ahol az ujjal és körömmel festett vonalak megszagattott, lendületes hatást keltenek.

Próbáld ki otthon Te is!

Gao Qipei (1661–1734) követője: Remete
Papír, monokróm tus, ujjfestés
18. század első fele



4. TEREM | SELYEM

Minden egy teáscsészébe pottyanó selyemgubóval kezdődött...

A kínai hagyomány a régmúlt Kr. e. 27. századra teszi azt a legendás eseményt, mely szerint a Sárga Császár felesége, Xi Lingshi (ejtsd: Hszi Lingsi) jött rá, hogy a selyemhernyó gubójából szövésre alkalmas, értékes szál nyerhető: ugyanis a teáscsészéjében levő forró vízbe esett egy selyemgubó, amely a hő hatására fonalat eresztett.

És valóban, a selyemből készült textíliának alapanyaga az eperlevéllel táplálkozó selyemhernyó gubójáról nyert rostos, nyers selyemszál, mely rendkívül erős, tartós és rugalmas. Készítésének titkát évszázadokon át őrizték, bár egyes legendák a titok cselrel történő megszerzéséről emlékeznek meg. Az egyik történet szerint egy nyugat-ázsiai királyság is vágyott



a selyem megszerzésére, így az uralkodó, aki a kínai császári udvarból kért feleséget, selyemgubót és eperfamagot hozatott magának ajándékba. A menyasszonyt gondosan ellenőrizték, mielőtt elhagyta

Kínát, azonban a fejdíszébe rejtett kincseket nem fedezték fel. Erre az eseményre utal az a falfestmény is, melyet a 20. század legismertebb magyar Belső-Ázsia-kutatója, Stein Aurél talált a Selyemút egyik oázisvárosában Khotanban, egy barlangtemplomban. Az ábrázoláson a szolgáló úrnője selyemgubókat rejtő fejdíszére mutat.

A selyem a legértékesebbnek tartott kínai anyagok egyike a jáde és a lakk mellett, és a kínai festészet hordozóanyaga is a 13. századig. Legáltalánosabb formái a tekercsképek, albumképek, legyezőképek. Erről a luxustermékről kapta nevét az ókor legnagyobb kereskedelmi útvonalhálózata: a Selyemút.

Egy kis játékkal tesszük próbára a megfigyelőképességedet. Állj az ősportré elé, és közben figyeld a lapodon található képet. Egészen hasonló a kettő, de ha jobban megnézed, néhány apró különbséget fedezhetsz fel. Írd az üres körökbe azoknak a részleteknek a nevét, amelyek az eredeti képen rajta vannak, de itt hiányoznak, majd nyíllal jelezd megfelelő helyüket.

darumadár

Hivatalnok felesége, ősportré
Selyem alapon színek
18. század



Kedves Látogatónk!

A kiállítás végére értél, reméljük kellemes és hasznos időt töltöttél nálunk és sok érdekes információval gyarapodtál.

Egy utolsó kreatív feladattal próbára teheted fantáziád. A 3. teremben már felhívtuk a figyelmed Guanyin szobrára. A felhúzott lábbal ülő, egyik karján támaszkodó, kecses figura a „holdat néző” nevet viseli, annak ellenére, hogy a „jelenetben” nincsen hold. Ennek oka az, hogy az eredetileg sziklaszirten üldögélő alak a vízfelszínen visszatükröződő Hold képét figyeli. Az ábrázolás azt a buddhista felfogást jelképezi, mely szerint a világ jelenségei annyira megfoghatatlanok, tünékenyek, mint a Hold tükörképe a vízben. Ahogy meglátjuk, rögtön el is illan.

Most a fantáziádra bízunk, hogy hogyan és hol jeleníted meg a helyet, ahol Guanyin ül, és a Hold képét visszatükröző felületet.

A legkreatívabb alkotásokat (névvel, életkor megjelölésével és email címmel ellátva) **2014. december 5-ig** a múzeum címére visszavárjuk, közülük a legjobbakat díjazzuk, és mini kiállítás keretében közzétesszük.

Cím:

Hopp Ferenc Kelet-ázsiai Művészeti Múzeum

1062 Budapest

Andrássy út 103.

A borítékra kérjük, írd rá: „Holdat néző Guanyin”



HOPP FERENC
KELET-ÁZSIAI MŰVÉSZETI
MÚZEUM

Készítette | Hársvölgyi Virág

Szakmailag ellenőrizte | Dr. Fajcsák Györgyi, Kardos Tatjana

Lektorálta | Borus Judit

Grafika, illusztráció | Remsey Dávid

Fotók | Balázs Ferenc, Józsa Dénes, Sulyok Miklós, Szesztay Csanád

Nyomta | EPC Nyomda

© Hopp Ferenc Kelet-ázsiai Művészeti Múzeum, 2014

